

ВІСНИК

**Науково-дослідної лабораторії
інклюзивної педагогіки**

Випуск II

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВІСНИК

Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки

Випуск II

УМАНЬ
2016

УДК 74.03 (063)

ББК (74.100.54+74.200.54)я431

В 80

Головний редактор: Демченко І. І.

Редакційна колегія: Бевзюк М. С., Білан В. А., Калиновська І. С.

Відповідальний за випуск: Бевзюк М. С.

- В 80** Вісник Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції: «Інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» (24 березня 2016 р.) / [гол. ред. Демченко І.І.]. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016 р. – Вип. II. – 117 с.

УДК 74.03 (063)

ББК (74.100.54+74.200.54)я431

© Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини, 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА		7
Розділ I. ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ		
1. <i>Ачкевич С.</i>	Запровадження інклюзивної освіти в Україні	8
2. <i>Бевзюк М.</i>	До проблеми готовності майбутніх вчителів початкових класів до взаємодія з батьками в умовах інклюзивного навчання.....	10
3. <i>Берегова М.</i>	Нормативно-правова основа організації інклюзивної освіти.....	12
4. <i>Білан В.</i>	До проблеми проведення позакласної роботи з розумово відсталими учнями.....	14
5. <i>Гончар Н.</i>	Взаємодія школи і родини у вихованні дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами.....	16
6. <i>Гордецька Ю.</i>	Впровадження інклюзивної освіти в Україні.....	18
7. <i>Демченко І.</i>	Особливості становлення інклюзивної педагогіки як новітньої галузі знань..	21
8. <i>Діденко А.</i>	Особливості управління навчально-виховною діяльністю у системі інклюзивної освіти.....	23
9. <i>Діктярєнко А.</i>	Гуманістичні засади інклюзивної освіти в Україні.....	25
10. <i>Дмитрієва І., Одинченко Л.</i>	Підвищення ефективності впровадження інклюзивного навчання.....	26
11. <i>Калиновська І.</i>	До проблеми створення інклюзивного освітнього середовища в загальноосвітній школі.....	28
12. <i>Кононенко І.</i>	Інклюзивна освіта у країнах Європи (Німеччина).....	30
13. <i>Коркоць Н.</i>	Інклюзивна освіта: сучасність та перспективи розвитку.....	32
14. <i>Малишевська І.</i>	Інклюзивна освіта у світлі сучасних демократичних перетворень.....	35
15. <i>Мельничук В.</i>	До проблеми впровадження інклюзивної освіти.....	37
16. <i>Нітруца О.</i>	Особливості інклюзивної дошкільної	

	освіти	39
17. <i>Плахотнюк А.</i>	Особливості навчально-виховного процесу в інклюзивному середовищі..	41
18. <i>Ростолопа Л.</i>	Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти.....	42
19. <i>Семагіна В.</i>	Інклюзивна освіта – якісна освіта для всіх.....	44
20. <i>Сиволап Т.</i>	Становлення та розвиток інклюзивної освіти в країнах західної Європи.....	45
21. <i>Смуциньська І.</i>	Впровадження інклюзивної освіти у вищих навчальних закладах (Україна).....	47
22. <i>Степанюк А.</i>	Переваги інклюзивної освіти.....	50
23. <i>Чернієнко О.</i>	Організація навчання дітей із затримкою психічного розвитку в сільській інклюзивній початковій школі.....	51
24. <i>Юрченко К.</i>	Інклюзивна освіта: від інтегрування у школу – до інтегрування у суспільство.....	53

Розділ II. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ

1. <i>Бойко М.</i>	Характеристика основних проблем, з якими зіштовхуються батьки дітей з відхиленнями у розвитку.....	56
2. <i>Бублик В.</i>	Активізація мовленнєвої діяльності дітей з відсутністю вербальних засобів спілкування	58
3. <i>Валуйських Ю.</i>	Формування педагогічної компетентності батьків, які виховують дитину з особливими освітніми потребами, в умовах інклюзивного навчання.....	60
4. <i>Габуда К.</i>	Використання арт-терапії в інклюзивному навчанні.....	63
5. <i>Коломіць В.</i>	Розвивальні ігри в логопедичній роботі з дошкільниками із загальним недорозвитком мовлення.....	64
6. <i>Лемещук М.</i>	Рефлексивно-оцінний критерій соціалізації старших дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення в умовах інклюзивної освіти.....	66
7. <i>Лісовець О.</i>	Арт-терапевтична робота з дошкільниками, які потребують	

	корекції психофізичного розвитку....	69
8.	<i>Пацалюк І.</i> Естетико-виховний потенціал уроків образотворчого мистецтва	71
9.	<i>Савицька Ю.</i> Особливості фізичного виховання дітей з вадами зору.....	73
10.	<i>Сайківська І.</i> Особливості виховання дітей з вадами слуху в сім'ї.....	75
11.	<i>Тимошенко М.</i> Залучення однокласників учня з обмеженими освітніми потребами до створення інклюзивного середовища ..	77
12.	<i>Трофайла Н.</i> Почуття як емоційне ставлення дитини до об'єктів інклюзивного дошкільного середовища.....	78
13.	<i>Хоменко Г.</i> Особливості виховання дітей з порушенням слуху.....	80
14.	<i>Чорна В., Яковенко І.</i> Особливості сенсорного виховання дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку в умовах сучасної інклюзивної освіти.....	82
15.	<i>Швагер А.</i> Адаптація аутичної дитини в навчальному закладі.....	84

Розділ III. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

1.	<i>Бегас Л.</i> Глумачення про невротичну форму заїкання видатними логопедами.....	86
2.	<i>Бойчук Ю.</i> Психолого-педагогічний супровід студентів з обмеженими можливостями здоров'я.....	88
3.	<i>Бондарук Н.</i> Музикотерапія в соціально-педагогічній роботі з дітьми з особливими потребами.....	90
4.	<i>Загурська А.</i> Профілактика порушень постави дітей в ДНЗ.....	92
5.	<i>Недайборщ Н.</i> Допомога батькам які мають дитину з порушеннями у психофізичному розвитку.....	95
6.	<i>Синиця А.</i> Логопедичний супровід дитини з дитячим церебральним паралічем в умовах інклюзивного навчання.....	97
7.	<i>Сукач Е., Любченко І.</i> Роль соціального педагога у вихованні дітей з особливими потребами.....	100

8. *Тарасенко А.* Здійснення індивідуального підходу у становленні мовленнєвого розвитку дитини..... 102

Розділ IV. ПЕРЕДОВИЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПРАКТИКИ

1. *Голуб Н., Голуб В.* Використання зоопсихологічних досліджень у роботі практичного психолога в умовах інклюзії..... 105
2. *Ліщук Т.* Особливості інноваційної діяльності вихователя інклюзивного дошкільного закладу..... 107
3. *Михальчишена В.* Особливості розвитку взаємостосунків учнів в інклюзивному класі..... 109
4. *Пістун О.* Формування образного мовлення у дошкільників із затримкою комунікативного розвитку засобами театральної педагогіки..... 110
5. *Турлюн О.* Корекційна спрямованість образотворчої діяльності в роботі з дошкільниками із затримкою психічного розвитку..... 112
6. *Черніченко Л.* Вивчення проблеми готовності педагогічних працівників до інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами..... 114

ПЕРЕДМОВА

«Ти можеш!» – повинен
нагадувати вчитель учневі.

«Він може!» – повинен
нагадувати колектив.

«Я можу!» – повинен
повірити в себе учень.

В. Шаталов

Дитина – це особливий, неповторний світ, пізнати який може лише той, хто небайдужий до її долі, хто може разом з нею радіти успіхам, розділяти невдачі, розуміти кожен крок та допомогти зробити правильний життєвий вибір. Цей цінний імператив, висунутий великим гуманістом В. Сухомлинським є неодмінною передумовою успішного навчання, виховання і розвитку дітей, незалежно від їхнього стану здоров'я, наявності фізичного чи інтелектуального порушення.

Кожна людина має право на повноцінне життя, освіту, якість якої не відрізняється від якості освіти решти людей. Саме цей принцип є основним в організації інклюзивного навчання дітей та молоді з особливими освітніми потребами. Згідно з ЮНЕСКО інклюзивне навчання – це «процес звернення і відповіді на різноманітні потреби дітей та молоді через забезпечення їхньої участі в навчанні, культурних заходах і житті громади та зменшення виключення в освіті та навчальному процесі». Метою інклюзивного навчання є покращання навчального середовища, в якому педагоги і діти готові віднайти у своїх серцях турботу про когось іншого, допомогти повірити у свої сили за для досягнення успіху.

Демченко Ірина

*завідувач науково-дослідної
лабораторії «Інклюзивної педагогіки»
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

Демченко І.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ

ІНКЛЮЗИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ ЯК НОВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ ЗНАТЬ

Реформування та модернізація освітньої системи України відбувається згідно демократичних соціальних перетворень і пріоритетів сьогодення, які засвідчують право кожної дитини на здобуття освіти, адекватної її пізнавальним і психофізичним можливостям.

Відповідно до Конституції України та законодавства в галузі освіти, реабілітації, соціального захисту держава має забезпечити доступність до якісної освіти відповідного рівня дітям з особливими освітніми потребами з урахуванням здібностей, можливостей, бажань та інтересів кожної дитини шляхом запровадження інклюзивної освіти.

Зокрема з 1 січня 2015 року в Україні вступив в силу закон «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання», в якому йдеться не лише про впровадження інклюзивної освіти в закладах дошкільної, середньої та професійної освіти, а й про запровадження часткового або повного утримання за рахунок держави дітей з інвалідністю, забезпечення безоплатним гарячим харчуванням у загальноосвітньому навчальному закладі дітей, які потребують соціальної допомоги і навчаються в спеціальних та інклюзивних класах (групах) Прийняття запропонованого акту дасть можливість продовжити вирішення проблем поступової інтеграції осіб з обмеженими можливостями здоров'я в суспільне життя, надасть можливість здобувати освіту відповідного рівня разом із однолітками шляхом організації інклюзивного навчання.

Відтак, на сучасному етапі розвитку освітньої галузі в Україні активного впровадження набуває інклюзивна форма навчання, яка має забезпечувати освітні потреби кожної дитини їх інтеграцію в соціум. Тому однією з найактуальніших проблем сьогодення постає оновлення змісту, форм, методів, засобів, технологій навчання і виховання дітей загальноосвітніх закладів в умовах інклюзивної освіти.

Незважаючи на те, що в тезаурусі загальної, соціальної та спеціальної педагогіки немає поняття «інклюзивна педагогіка», виникає нагальна потреба

визначити й обґрунтувати його. Це зумовлено тим, що інклюзивне навчання нероздільне з виховним процесом а розвитком особистості. Отже, звернемося до сутності понять, «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання» та «інклюзивне виховання».

Слово «інклюзія» запозичене з англійської мови (inclusion). Воно означає залучення або приєднання. Провідний учений України в галузі корекційної педагогіки А. Колупасва дефініцію інклюзивної освіти трактує як «об'єднану гнучку освітню систему освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її

виховання осіб з різним рівнем психофізичного розвитку, педагогічно занедбаних та соціально-вразливих категорій, залучених до спільного навчально-виховного процесу в системах неперервної загальної та професійної освіти.

Об'єктом інклюзивної педагогіки виступає особистість людини з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому середовищі як соціокультурний та педагогічний феномен. А предметом – навчання, виховання, розвиток дітей і молоді в умовах інклюзивної освіти.

Отже, інклюзивна педагогіка – це новітня галузь знань теорії і практики спільного навчання й виховання дітей та молоді з особливими освітніми потребами зі своїми ровесниками з типовим розвитком у загальноосвітніх та професійних закладах освіти в аудиторних та позааудиторних умовах.

Діденко А.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ У СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Пріоритетом у галузі освіти дітей з особливими потребами стало нині створення інклюзивного шкільного середовища, в якому всі діти навчаються разом у системі масової освіти за відповідними навчальними програмами, пристосованими до їхніх потреб. Перехід до інклюзії передбачає зміни в усіх аспектах освітньої практики.

Школу можна назвати ефективною лише в тому випадку, коли кожна дитина в ній має змогу успішно навчатися. Ефективна школа має забезпечувати навчання всіх учнів за повним і всебічним курикулумом у рівних умовах і на високому якісному рівні. В ефективній школі незадовільні навчальні досягнення окремого учня не пояснюються його особистою «нездатністю» чи «неспроможністю», зумовленими порушеннями розвитку. Ефективна школа має забезпечувати: досягнення кожним учнем найвищих результатів (прийнятних для нього); найсприятливіші умови для посилення всіх аспектів учнівських досягнень і розвитку; постійне вдосконалення педагогічної практики.

Головна характеристика ефективної школи – здатність задовольняти освітні потреби всіх учнів, тобто бути *інклюзивною* [1].

Як зазначається у Саламанкській декларації, «...школам необхідно знаходити шляхи, які б забезпечували успішне навчання всіх дітей, включаючи дітей, які мають фізичні чи розумові розлади. Проблема, яка стоїть перед інклюзивною школою, полягає в розробці особистісно-орієнтованих педагогічних методів, які б забезпечили успішне навчання всіх дітей, у тому числі й дітей з розумовими чи фізичними розладами. Основний принцип створення інклюзивної школи полягає в тому, що всі